

KROPPEDAL

Museum for Astronomi · Nyere tid · Arkæologi

Afdeling for Arkæologi

**Bygherrerapport om de arkæologiske
udgravninger forud for anlægsarbejde
på Trekanten, Måløv kirke, Ballerup,
TAK 1135**

Af Henriette Rensbro

Bygherrerapport nr. 3, 2004

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Resume.....	2
Anlæg.....	3
Oldsager.....	4
Undersøgelsens perspektiver.....	4
Undersøgelsens forhistorie.....	4
Udgravningens data.....	4
Udgravningsmetode.....	4
Tidstavle.....	5

Bygherrerapport

Indledning

Nærværende rapport dækker den arkæologiske udgravning, der blev foretaget 11. og 12. november 2003 som opfølgning på den arkæologiske prøvegravning foretaget 1. september 2003. Det udgravede område „Trekanten“ (se fig. 1) ejes af Måløv kirkes menighedsråd, som finansierede udgravningen. Budgettet for udgravningen blev godkendt af Kulturarvsstyrelsen den 30. okt. 2003, hvorefter udgravningerne blev foretaget i perioden 11. og 12. november 2003.

Museet på Kroppedal, Arkæologisk Afdeling varetog som det arkæologiske ansvarsmuseum i Københavns Amt undersøgelsen, der blev udført af Henriette Rensbro som daglig leder og Jens Henrik Jönsson som ansvarlig leder. Originaldokumentation og oldsager opbevares på museet.

Arkitekt på det kommende byggeri på grunden Willy Pedersen fungerede som byggeherre/ menighedsrådets kontaktperson til museet og bidrog med fotos, kortmateriale og samtaler om anlæg og topografi.

Resumé

Der er på grunden „trekanten“ nord for Måløv kirke bevaret spor efter den nyere tids gård, som blev nedrevet

i forbindelse med landboreformernes omfordeling af landbrugsjorden og udflytning af gårde omkring 1800. Gården er bygget i 1600 eller 1700-tallet. Under gulvlagene fra denne gård er en 1 meter dyb nedgravning, som dækker en stor del af matriklen. Opfyldsmaterialet i nedgravningen kan ikke dateres. Men det kan konstateres, at der på et ubestemt tidspunkt før 1700 er foretaget grusgravning på stedet. Det kan ikke afgøres, om der før grusgravningstiden har været bebyggelse på stedet. Der er ikke fundet keramikskår eller andre genstande, som er ældre end 1600-tallet.

Fig 1: Kort over Måløv. Trekanten er markeret med rødt.

Anlæg

Af bygningsrester fra gården blev følgende anlæg nærmere undersøgt: et stenfundament (x14), ler- og jordgulve (x24 og x52) og en brolægning af flade sten (x4) med tilstødende gulvlag (x25 og x27). Brolægningen markerer enten et indgangsparti eller gangområdet i et køkken (se fig. 2).

Fig. 2: Brolægning, anlæg x4.

Et spektakulært anlæg er en udateret stensat brønd (x1) (se fig. 3), som er snittet og efter bygherres ønske reetableret med et lag sten højere end den var ved fremgravningen. Brønden er således af arkæologerne efterladt i en stand som muliggør at brønden kan bevares synlig i det kommende anlæg på stedet (se fig. 4).

Desuden sås under muldlaget (på den del af grunden, hvor der ikke har været foretaget grusgravning) to kogestensgruber fra bronzealderen (x11 og x13). Disse anlæg er meget almindelige i forbindelse med bronzealderbebyggelse. De blev benyttet til bagning af kød, som blev pakket ind og lagt i hullet sammen med opvarmede sten.

Fig. 3: Brønden, anlæg x1

Den store nedgravning, der er ældre end resterne af den nyere tids gård og som dækker det meste af matriklen, antages at være spor efter grusgravning på stedet i ældre tid. Sandsynligvis er hullet fyldt op, da gården skulle bygges. Ved grusgravningen er eventuelle ældre bebyggelsesspor forsvundet.

Fig. 4: Den reetablerede brønd.

Oldsager

Alle fundne oldsager er fra nyere tid.

Undersøgelsens perspektiver

Det må antages for næsten sikkert, at en grund så tæt på en landsbykirke har været bebygget siden eller før kirkens opførelse i sidste halvdel af 1100-tallet. Og det er endog sandsynligt at finde spor efter bebyggelse fra middelalder og renæssance (tiden fra år 1000 til 1650). Sporene kan være anlæg som stolpehuller eller syldsten fra bygninger eller gulvlag og udendørs pikstensbrolægninger. Brønde, skelgrøfter og stolpehuller fra hegn er også almindeligt forekommende. Desuden vil der ofte findes oldsager, almindeligst er skår fra keramik. Disse kan enten findes i anlæg eller liggende løst i den øverste muldjord.

Det var derfor oplagt, at der skulle foretages en arkæologisk undersøgelse af „Trekanten“ før byggearbejdet gik i gang. Men netop på denne grund ganske tæt ved Måløv kirke var intet at finde som var ældre end 16-1700-tallet. De to mest sandsynlige forklaringer på dette er enten, at kirken oprindeligt lå i landsbyens nordlige udkant og der derfor ikke var bygninger på stedet før nyere tid. Og området nord for kirken i stedet bl.a. blev anvendt til grusgravning. Eller at den omtalte grusgravningsvirksomhed, som ikke kan tidsfæstes, kan være foretaget f.eks. i 1600-tallet og have fjernet alle spor efter ældre bebyggelse på stedet.

Udgravningens forhistorie

Forud for anlægsarbejde på matr. 3f kaldet „Trekanten“ foretog Museet på Kroppedal en arkæologisk prøvegravning af den 500 m² store grund d. 1. september 2003 ved daglig leder Tom Giersing. Da det ikke var muligt på én dag at foretage tilstrækkelige undersøgelser, blev en egentlig undersøgelse udført 11. og 12. november 2003. Denne rapport drejer sig om den sidste undersøgelse.

Udgravningens data

Ansvarsmuseum: Museet på Kroppedal.
Journalnummer: TAK 1135
Kulturarvsstyrelsens journalnummer: FOR 2003.2122-0115
Stednummer: 02.02.10
Sogn. Måløv
Herred: Smørum
Amt: Københavns
Ansvarshavende leder: museumsinspektør Jens Henrik Jönsson
Daglig leder og rapportskriver: cand.mag. Henriette Rensbro
Student: Louise Christensen, Århus Universitet Moesgård
Fundbearbejdning: museumstekniker Kenneth Paulman
Gravemaskine blev ført af Torben Andersen
Opmåling med GPS blev foretaget af museumstekniker Jan Pedersen
Kontaktperson for bygherre/ meighedsråd: arkitekt Willy Pedersen
Rapport design: museumstekniker Birgith Kristensen

Udgravningsmetode

Undersøgelsen blev foretaget ved gravning af søgegrøfter og udvidelser af disse. Den midterste grøft blev i hele forløbet gravet til uberørt undergrund, mens de øvrige blev gravet ned til toppen af gulvlag og syldsten og stedvist gravet ned til uberørt undergrund. Brønden blev snittet med maskine. Dele af anlæggene og profilen i den midterste grøft og snittet af brønden er tegnet i hånden.

TIDSTAVLE

Periode	Underperiode	Kalenderår f./e. Kr.
Middelalder	Senmiddelalder	— 1536
	Højmiddelalder	— 1400
	Tidlig middelalder	— 1050
	Vikingetid	— 775
Jernalder	Germansk jernalder	— 375
	Romersk jernalder	— Kr.fødsel
	Førromersk jernalder	— 500
	Yngre bronzealder	— 1100
Bronzealder	Ældre bronzealder	— 1700
	Sen-neolitisk tid	— 2400
Bondestenalder	Enkeltgravstid	— 2800
	Mellem-neolitisk tid	— 3200
	Tidlig-neolitisk tid	— 3900
	Ertebøllekultur	— 5400
Jæger- samlerstenalder	Kongemosekultur	— 6800
	Maglemosekultur	— 9000
	Ahrensburgkultur	— 10000
Ældste stenalder / Palæolitikum	Brommekultur	— 11500
	Federmesserkultur	— 12000
	Hamburgkultur	—